

Robert van Galen
T +31 20 7171 677
F +31 20 7171 347
robert.vangalen@nautadutilh.com

Amsterdam 15 februari 2012

Notitie

NOTITIE

Toekomst praktizijnsbibliotheek

De steeds verdergaande digitalisering doet de vraag rijzen naar de toekomstige functie van de praktizijnsbibliotheek. Naar het zich laat aanzien zal over 5 à 10 jaar alle nieuwe jurisprudentie en literatuur digitaal worden aangeleverd. Die digitalisering leidt er allereerst toe dat de bronnen veel beter dan voorheen toegankelijk worden voor de kleinere kantoren en voor de rechters in de verschillende afdelingen van de rechtbank, zodat een gestage afname van het aantal bezoeken aan juridische bibliotheken, waaronder de praktizijnsbibliotheek, valt te verwachten. Dat neemt echter niet weg dat naar de verwachting van het bestuur behoefte zal blijven bestaan aan enkele samenhangende uitgebreide papieren collecties. De digitalisering brengt voorts nieuwe uitdagingen op het gebied van zoeken en ontsluitingsfuncties. De aanzwellende stroom aan bronnen die beschikbaar komen voor de praktijkjurist stelt nieuwe eisen aan de mogelijkheden om daarin te selecteren en juridisch onderzoek te doen.

Onderzoek Thaisis

Op verzoek van het bestuur heeft Thaisis een onderzoek verricht naar de mogelijke koers van de praktizijnsbibliotheek. Uit dat onderzoek is naar voren gekomen dat de Praktizijnsbibliotheek een van de beste zo niet de beste collectie(s) heeft op het gebied van Nederlandse juridische bronnen. Bovendien is het door de praktizijnsbibliotheek ontwikkelde zoekstelsel met betrekking tot de catalogus inhoudelijk (functioneel) superieur aan vergelijkbare systemen van andere bibliotheken zoals de Koninklijke Bibliotheek. Dat komt doordat een uitgebreide en verfijnde lijst aan zoektermen is ontwikkeld en informatie over de bronnen op detail wordt ingebracht. Het zoekstelsel is overigens beperkt tot de eigen vaste boekencollectie. De interface van het zoekstelsel is voor verbetering vatbaar. Dat laatste geldt ook voor de website van de Praktizijnsbibliotheek en voor de reclame voor haar producten.

Het bestuur heeft naar aanleiding van het rapport van Thaisis de volgende strategie ontwikkeld:

1. papieren collectie

Door met name de grotere Amsterdamse kantoren wordt de praktizijnsbibliotheek nu al in belangrijke mate als achtervangbibliotheek beschouwd. Zij hoeven slechts een beperkte collectie aan te schaffen omdat op de praktizijnsbibliotheek kan worden teruggevallen. Naarmate de digitalisering voortschrijdt doet dit verschijnsel zich in toenemende mate voor. De bibliotheken van de grotere kantoren volstaan ten aanzien van veel uitgaven met de aanschaf van digitale versies omdat de papieren versies toch bij de praktizijnsbibliotheek te vinden zijn. De praktizijnsbibliotheek vervult aldus een garantiefunctie en de grotere kantoren krijgen in toenemende mate belang bij zekerheid met betrekking tot de continuïteit van de praktizijnsbibliotheek op langere termijn. Ook voor de kleinere kantoren geldt dat de uitgebreide bibliotheek van de Praktizijnsociëteit een mogelijkheid biedt om op terug te vallen indien juridisch onderzoek moet plaatsvinden. De mogelijkheid voor alle advocaten om op het eigen kantoor digitale bronnen te raadplegen brengt wel met zich dat de praktizijnsbibliotheek steeds minder de functie zal vervullen van een handbibliotheek voor de kleinere kantoren. De specialisatie betekent overigens dat een terughoudend uitleenbeleid gevoerd zal moeten worden en dat, in de gevallen waarin een tweede exemplaar van een boek in de bibliotheek ontbreekt met digitale uitleen of terbeschikkingstelling van kopieën volstaan moet worden, omdat bezoekers er zeker van moeten kunnen zijn dat alle bronnen aanwezig zijn.

De toenemende Europeanisering van het recht brengt een belang voor de praktijkjurist met zich toegang te hebben tot literatuur uit andere Europese lidstaten over Europees recht en over de toepassing en implementatie ervan in de andere lidstaten. Dit geldt zowel voor het Unierecht als voor het EVRM. Mede omdat in Nederland geen hierin gespecialiseerde bibliotheek bestaat is de Praktizijnsociëteit voornemens haar collectie met deze literatuur uit te breiden. Bovendien zal de Praktizijnsociëteit de toegang tot buitenlandse en Europese digitale bronnen bevorderen (zie hieronder).

2. Digitale collectie

De Praktizijnsociëteit streeft ernaar alle Nederlandse digitale juridische bronnen van enige betekenis in de Praktizijnsbibliotheek voor de bezoekers beschikbaar te hebben. Daartoe behoort ook bijvoorbeeld de toegang tot proefschriften en inaugurale redes op de sites van universiteiten. De Praktizijnsociëteit streeft er voorts naar deze digitale bronnen zoveel mogelijk voor haar leden en andere betalende gebruikers ter beschikking te stellen via haar website. Hetzelfde geldt voor buitenlandse en Europese bronnen waarin wetgeving en jurisprudentie te vinden is. De digitale collectie zal deels bestaan uit een repository, deels uit toegang tot externe collecties via websites van derden

3. Digitalisering

De Praktizijnsociëteit zal samenwerking zoeken met andere bibliotheken bij het digitaliseren van de bestaande collectie.

4. Serviceverlening: automatische zoekfunctie

De huidige zoekfunctie is beperkt tot de boekencollectie en is toegankelijk in de praktizijnsbibliotheek en via de website. Gebruikers kunnen het zoekstelsel hanteren los van de bibliotheek (zij kunnen het dus gebruiken om bronnen in hun eigen bibliotheek op te sporen). Onderzocht wordt in hoeverre de zoekfunctie ten dienste gesteld kan worden van uitgeverij of van de bibliotheken van onder meer universiteiten en advocatenkantoren. Denkbaar is dat bibliotheken van advocatenkantoren het vervaardigen van hun eigen bibliotheekcatalogus outsourcen naar de praktizijnsbibliotheek. Het meeste werk voor die catalogus is immers al gedaan. Op die manier kunnen bovendien koppelingen aangebracht worden tussen de catalogus van de lokale bibliotheek van het advocatenkantoor en de catalogus van de praktizijnsbibliotheek. Voorts wordt onderzocht in hoeverre de praktizijnsbibliotheek actief kan participeren in een uitgebreider zoekstelsel met betrekking tot jurisprudentie, wetgeving en tijdschriftartikelen (zoals Legal Intelligence). Ten slotte zal met andere bibliotheken overlegd worden in hoeverre de catalogus in bijvoorbeeld het Picartasysteem geïntegreerd kan worden en er anderszins mogelijkheden van aansluiting zijn. In het bijzonder een zekere mate van samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek kan interessant zijn.

5. Serviceverlening: helpdeskfunctie

De praktizijnsbibliotheek vervult tot op zekere hoogte een helpdeskfunctie, maar het bereik daarvan is beperkt en de kosten zijn hoog omdat de service arbeidsintensief is. Bovendien is het onwenselijk dat de diensten die de Praktizijnsociëteit verricht te zeer gaan lijken op de kernwerkzaamheden van de advocaten zelf. Het is daarom onwenselijk dat medewerkers van de praktizijnsbibliotheek gaan helpen bij het oplossen van concrete rechtsvragen of zelfstandig in opdracht van advocaten literatuur gaan verzamelen voor het oplossen van concrete rechtsvragen. Tot de dienstverlening van de helpdesk behoort wel het wegwijzen in de bibliotheek en de zoekfuncties en het verlenen van assistentie bij de hantering daarvan. De helpdesk zou zowel moeten functioneren voor de fysieke gebruikers van de bibliotheek als voor digitale gebruikers op afstand. Deze functie zou meer kunnen worden benadrukt en zou kunnen worden uitgebreid. Gebruikers die digitale bronnen hanteren kunnen dan van achter hun bureau de helpdesk raadplegen.

6. Serviceverlening: cursussen

De opleiding van juristen besteedt weinig aandacht aan het zoeken van relevante bronnen voor de oplossing van rechtsvragen. De Praktizijnsociëteit zal cursussen

organiseren voor haar leden en de rechterlijke macht om deze vaardigheden bij te brengen.

7. Participatie in digitale platforms

Onderzocht dient te worden in hoeverre de Praktizijnsociëteit een zinvolle bijdrage kan leveren aan (het beheer van) platforms zoals het Platform Advocatenkantoren en Uitgevers Contacten

8. Behuizing

Het is wenselijk dat de praktizijnsbibliotheek gevestigd blijft in de Rechtbank Amsterdam. Daarbij zal de vraag aan de orde komen in hoeverre de nieuwe functies van de Praktizijnsbibliotheek tot eisen met betrekking tot de behuizing leiden. Voorstelbaar is dat gestreefd wordt naar langere openingstijden teneinde advocaten in staat te stellen 's avonds onderzoek te doen.

9. Website

De Praktizijnsociëteit zal advies vragen over de modernisering en inrichting van de website. De gebruikersvriendelijkheid moet worden vergroot (vb automatisch toezenden nieuw wachtwoord e.d.), de stabiliteit moet worden bevorderd, de mogelijkheden moeten worden uitgebreid en de website moet zoveel mogelijk draaien op confectiesoftware. Dit onderwerp heeft zeer hoge prioriteit omdat de nieuwe functies alleen maar aantrekkelijk gemaakt kunnen worden als de website goed draait. De vernieuwde website zal in ieder geval ter gelegenheid van het lustrum in de lucht moeten zijn.

10. Ledenstructuur

De Praktizijnsociëteit is van oudsher een vereniging voor Amsterdamse advocaten (en oorspronkelijk ook notarissen) en wordt gefinancierd door middel van contributie. Het bestuur is niet voornemens deze basis te veranderen, maar zowel de toenemende specialisatie van de bibliotheek als de digitalisering zullen een ontwikkeling tot een meer landelijk instituut kunnen bevorderen. De Praktizijnsociëteit is daarom voornemens de aanwas van leden van buiten het arrondissement te bevorderen. Tevens zal onderzocht worden of er behoefte bestaat onder notarissen om deel te nemen in de bibliotheek. Ten slotte zal onderzocht worden in hoeverre digitale bronnen en zoekfuncties op een pay per view basis ter beschikking gesteld kunnen worden aan advocaten buiten het arrondissement en andere juristen.

11. Marketing en ledencontact

Het is van belang dat de mogelijkheden die de Praktizijnsociëteit (straks) biedt in veel grotere mate onder de aandacht van de leden worden gebracht. Naast het jaarlijkse praktizijnsdiner, bezoeken aan kantoren en de hiervoor genoemde cur-

sussen zal dit kunnen gebeuren door correspondentie met de leden, al dan niet via email. Ter zake zal een marketingplan ontwikkeld worden.

Actiepunten:

- Website
- Marketing en ledencontact
- Uitbreiding van de papieren collectie met buitenlandse Europeesrechtelijke bronnen;
- Ontwikkeling digitale bibliotheek (repository) en toegang tot gratis websites en externe collecties
- Digitalisering in samenwerking met andere bibliotheken
- Digitale uitleen
- Terbeschikkingstelling van zoekfunctie aan uitgevers of kantoren
- Uitbreiding zoekfunctie tot tijdschriften, jurisprudentie en wetgeving
- Participatie in platform(s)
- Ledenstructuur
- Behuizing
- Samenwerking met andere bibliotheken (zoals de KB)